כו: אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

שנפל משנים חייב להחזיר. אפילו אין בו סימן דאינו מתיאש לעולם ומיירי ששניהם בקשוה יחד קודם שכא זה ומצאה ולכך סבור ודאי שחבירו לקחה כשבקשה עמו ואינו מתיאש לעולם שמחשב יחזירנה לי כשאביישנו ברבים ואוכיח לו שמצאו ולכך נמי אמרינן בסמוך אימור שותפי נינהו כיון שראינום מתפשין יחד ומה שפרש״י מטעם יאוש אינא מדעת אין נראה דהא רבא סבר דהוי יאוש ומפרש בסמוך מילתיה דרב נחמן ואין סברא לומר דהדר ביה בתר דאיתותב ומה שפירש נמי שישנינו שבועת היסת קשה וכי ישנינו בטענת ספק ומיהו י״ל דטוען ברי לפי שאינא היה שם אחר כי אם הוא אך קשה דבימי בר קפרא עדיין לא נתקנה שבועת היסת ונראה לפרש שאינא שבועה אינו מתיאש לעולם כדפרישית: **לא** אמרן אלא בי לית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד. דהיינו כי ליכא שום פרוטות אלא כ׳ דמה נפשך אין צריך להחזיר אם שאפתן שותפין אין כאן כדי הסנה לכל אחד ואם אינן שותפין האובד יתיאש כי השנים ידמוהו כל אחד על מציאו וא״ת ואיתוה שמא שנים הם שותפין דאין מוצדים זה את זה ולא מתיאשי שנייהם יטענו בטענת ברי לשניהם וכן בליכא דאמרי אמאי קאמר הני שותפי נינהו ואד מיניהו אחיל מנתיה גבי חבריה נימא אימור שנים מהם הם שותפין ואין מוצדין זה את זה ואמרו ודאי שהשניהם לקחה וי״ל דודאי כי ליכא אלא שנים האחד יטענו ברי לחבירו אבל כשיש שלשה לא יטענו טענת ברי לשניהם אפי׳ יהיו שנים מהן שותפין דנהי דאין מוצדים זה את זה מ״מ סבור שהשותף לקחה לגערו עד זמן מרובה כדאמר בסמוך דאי ליכא שום פרוטות דאינם מתיאשים שסברים שחבריהם מגאם ומעלים מהם להקניט ולגער עד זמן מרובה ולבסוף יחזירנה ועי״ל דכיון שהשלשה הולכין יחד אין לומר שותפין שנים מהם אלא או כולם שותפין או כל אחד ואחד לבדו:

מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה. וא״ת והלא לאו דלא תגזול מקרי ניתק לעשה בפ׳ שילוח הקן (חולין דף קמא.) א״כ כיון דלענין גזילה לא מקרי מתנה גם השב תשיבם למה לא מיקן וי״ל דלא קאי אלא על לאו דלא תוכל להתעלם שעבר שלא החזיר קודם יאוש: **אינו** עובר **אלא** משום השב תשיבם. ובפ״ק דקדושין (דף לד. וסס ד״ה מעקה) דחשיב השבת אבידה עשה שאין הזמן גרמא היינו בענין שבכאן וא״ת ואמאי ליכא לאו דלא תגזול אי משום דבהתירא אמא ליה הלא בכוחם שבר שביר איכא לאו כדאמר בפרק איזהו נשך (לקמן דף פא. וסס) וי״ל דהתם כשמתכוין לגזול לא נתיאשו הבעלים והכא בכבר נתיאשו: **אפילו** צרורין. רש״י ל״ג לרורין דאם היה בו סימן מבריז וי״ל דגרים ליה ומיירי דליכא ריב עכו״ם מלויים שם והם שלו ואע״ג דליכא סימן דהלכה כר׳ שמעון בן אלעזר בהא:

בלוקח

שנפל משנים חייב להחזיר מאי טעמא ההוא דנפל מיניה לא מיאש מימר אמר מכדי איניש אחרינא לא הוה בהדאי אלא האי נקיטנא ליה ואמינא ליה אנת הוא דשקלתיה בשלשה אינו חייב להחזיר מאי טעמא ההוא דנפל מיניה ודאי מיאש מימר אמר מכדי תרי הוו בהדאי אי נקיטנא להאי אמר לא שקלתיה ואי נקיטנא להאי אמר לא שקלתיה אמר רבא האי דאמרת בשלשה אינו חייב להחזיר לא אמרן אלא דלית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד אבל אית ביה שוה פרוטה לכל חד וחד חייב להחזיר מאי טעמא אימור שותפי נינהו ולא מיאשו איכא דאמרי אמר רבא [a]אע״ג דלית ביה אלא שוה שתי פרוטות חייב להחזיר מאי טעמא אימור שותפי נינהו וחד מנייהו אחולי אחליה למנתיה גבי חבריה ואמר רבא [2]ראה סלע שנפלה נטלה לפני יאוש על מנת לגזולה עובר בכולן משום [1]לא תגזול ומשום [2]השב תשיבם ומשום [3]לא תוכל להתעלם ואע״ג דחזרה לאחר יאוש [b]מתנה הוא דיהיב ליה ואיסורא דעבד עבד [3]נטלה לפני יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נתכוין לגזולה עובר משום השב תשיבם [4]המתין לה עד שנתיאשו הבעלים ונטלה [c]אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם בלבד [d]אמר רבא [e]האי מאן דחזי דנפל זוזי מחבריה בי חלתא ואשכחיה ושקליה לא מיחייב לאהדורי ליה מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מיאש הוא אע״ג דחזייה דאייתי ארבלא וקא מרבל מימר אמר כי היכי דנפול מינאי דידי הכי [f] נפול מאיניש אחרינא [a] ומשכחנא מידי: **מתני׳** [1]מצא בחנות הרי אלו שלו בין התיבה ולחנוני של חנוני לפני שולחני הרי אלו שלו בין הכסא ולשולחני הרי אלו של שולחני [2]הלוקח פירות מחבירו או ששילח לו חבירו פירות ומצא בהן מעות הרי אלו שלו אם היו צרורין נוטל ומכריז: **גמ׳** אמר רבי אלעזר [3]אפילו מונחין על גבי שולחן תנן לפני שולחני הרי אלו שלו הא על גבי שולחן דשולחני אימא סיפא בין הכסא ולשולחני של שולחני הא על גבי שולחן שלו אלא [4]מהא ליכא למשמע מינה ורבי אלעזר הא מנא ליה אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי אריא דתני בין הכסא לשולחני של שילחני ליתני על [c] שולחן אי נמי מצא בשולחנות כדקתני רישא מצא בחנות שלו [5]אלא ש״מ אפי׳ מונחין על גבי שולחן הרי אלו שלו: הלוקח פירות מחבירו וכו׳: אמר ריש לקיש משום רבי ינאי לא שנו אלא בין הכסא ולשולחני: **אי נמי.** [b] ניתני ברישא מצא בשולחנות כדקתני רישא מצא בחנות מדנקט לפני השולחני אף על השולחן במשמע:

בלוקח

נקיטנא ליה כו׳. משבענא ליה שבועת היסת ולא נתיאש מיד כשמשמש ולא מצא ומצא שבא ליד זה לפני יאוש והלכה כאחרי: **אי נקיטנא וכו׳.** ואינו יכול להשביעו בטענת שמא שאין נשבעין בטענת שמא אלא אותן השניין במשנה ואלו נשבעים אלא בטענה כו׳ (שבועות דף מה.). וא״ת הא מקמי יאוש אמי ליהיה ואוקימנא[1] הלכתא כאחרי ביע״ל קג״ס הא אמרן דמעות מידע ידיע מיד כרבי יצחק דאמר אדם עשוי למשמש בכיסו כו׳ (לעיל דף כא.): **אימור שותפי נינהו.** בסלע זו ונאמנים זה על זה ואין האחד מוסר את חבירו בחלקו ולכי מישמש בכיסו ולא מצאה לא אישתיש מימר אמר אחד מן השותפים מצאה ונענרני הוא שותף ונמצא כשבאת ליד זה לפני יאוש באת לידו והא אוקמיה כאחרי הלכך אף ע״ג דסלע דבר שאין בו סימן הוא מייב להחזיר אבל כי אין בו אלא שתי פרוטות אינו חייב להחזיר מאי טעמא אימור שותפי נינהו וחד מנייהו אחולי אחליה למנתיה גבי חבריה ואמר רבא [2]ראה סלע שנפלה נטלה לפני יאוש על מנת לגזולה עובר בכולן משום [1]לא תגזול ומשום [2]השב תשיבם ומשום [3]לא תוכל להתעלם ואע״ג דחזרה לאחר יאוש [b]מתנה הוא דיהיב ליה ואיסורא דעבד עבד [3]נטלה לפני יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נתכוין לגזולה עובר משום השב תשיבם [4]המתין לה עד שנתיאשו הבעלים ונטלה [c]אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם בלבד [d]אמר רבא [e]האי מאן דחזי דנפל זוזי מחבריה בי חלתא ואשכחיה ושקליה לא מיחייב לאהדורי ליה מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מיאש הוא אע״ג דחזייה דאייתי ארבלא וקא מרבל מימר אמר כי היכי דנפול מינאי דידי הכי [f] נפול מאיניש אחרינא [a] ומשכחנא מידי: **מתני׳** [1]מצא בחנות הרי אלו שלו בין התיבה ולחנוני של חנוני לפני שולחני הרי אלו שלו בין הכסא ולשולחני הרי אלו של שולחני [2]הלוקח פירות מחבירו או ששילח לו חבירו פירות ומצא בהן מעות הרי אלו שלו אם היו צרורין נוטל ומכריז: **גמ׳** אמר רבי אלעזר [3]אפילו מונחין על גבי שולחן תנן לפני שולחני הרי אלו שלו הא על גבי שולחן דשולחני אימא סיפא בין הכסא ולשולחני של שולחני הא על גבי שולחן שלו אלא [4]מהא ליכא למשמע מינה ורבי אלעזר הא מנא ליה אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי אריא דתני בין הכסא לשולחני של שילחני ליתני על [c] שולחן אי נמי מצא בשולחנות כדקתני רישא מצא בחנות שלו [5]אלא ש״מ אפי׳ מונחין על גבי שולחן הרי אלו שלו: הלוקח פירות מחבירו וכו׳: אמר ריש לקיש משום רבי ינאי לא שנו אלא בין הכסא ולשולחני: **אי נמי.** [b] ניתני ברישא מצא בשולחנות כדקתני רישא מצא בחנות מדנקט לפני השולחני אף על השולחן במשמע:

בלוקח

עין משפט נר מצוה

עז א מיי׳ פ״ד מהל׳ גזילה הל׳ ח סמג עשין עד טוש״ע ח״מ סי׳ רסב סעיף ב וסעיף ד:
עח ב ג ד מיי׳ שם הל׳ ו ז סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ רעו סעיף ח:
עט ה מיי׳ שם הל׳ ט סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ רסב סעיף יד:
פ ו מיי׳ פט״ז שם הלכה ד ה ועיין נתשבות ומ״מ סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ רם סעיף ה:
פא ז מיי׳ שם הל׳ ו סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ רסב סעיף יח:
פב ח מיי׳ שם הלכה ה סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ רם סעיף ה:

רבינו חננאל

חייב להחזיר דלא נתיאש. נפל מתוך שלשה אין חייב להחזיר דודאי מיאש וכו׳ ורבא פליג עליה בהא. אמר רבא סלע שנפלה מחבירו נטלה לפני יאוש עובר משום בל תגזול ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכל להתעלם אע״ג דאהדרה למרה לבתר יאוש איסורא כבר עבדא והשתא מתנה הוא דיהיב ליה. נטלה לפני יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נמלך לנוטלה עובר משום השב תשיבם. המתין עד שנתיאשו הבעלים ונטלה אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם. אמר רבא מאן דחזא דנפל זוזא מחבריה בי חלתא ושקליה אינו חייב להחזירו אע״ג דחזיה דמייתי ארבולי ומארבל וכו׳: **מתני׳** מצא בחנות הרי אלו שלו. בין תיבה לחנוני הרי אלו לחנוני. לפני שולחני למוצאן בין כסא לשולחני הרי הן לשולחני. ודייק ר׳ אלעזר מדקתני בין כסא לשולחני הרי הן לשולחני הא על השולחן אפי׳ צרורין ומונחין הרי הן של מוצאן והוב מדלא קתני סיפא מצא בחנות של שולחני הרי אלו שלו כדקתני רישא ש״מ אפי׳ על השולחן עצמו הרי הן למוצאן. לקח פירות מחבירו ומצא בתוכן מעות או שילח לו חבירו פירות

מסורת הש״ס

א) [ע״י חוס׳ ב״ק סז: ד״ה רבא]. **ב)** [גילסת הגר״א ונעלה עיכר מטוס כו׳ וכ״מ כרש״י ד״ה עוכר]. **ג)** [ל״ל ואמר וכ״ה כרי״ף ורא״ש]. **ד)** [ע״ר נדרים עג.] [ברכות כה. וש״נ. **ה)** [ע״ר רי״ף ורא״ש נרפא״ות מסרות ועי׳ רש״ל]. **ו)** [לעיל נכ:].
ז) ל״ל לתיכה. רש״ל.

תורה אור השלם

1 לא תעשק את רעך ולא תגזל לא תלין פעלת שכיר אתך עד בקר: ויקרא יט יג
2 לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך:
דברים כב א
3 וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: דברים כב ג

הגהות הב״ח

(a) גמ׳ הכי נמי נפיל מאיגם אחרינא: **(b)** שם לתני על גבי שלחן אי נמי:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ ומשכחנא. אחוית מה מצלת ומשכחנא מיקפיס: **[ב]** ש״ר ד״ה ל״ג ניתני בריפא. נ״ב והרמב״ם מפרש דקאי על סיפא כין אכסא כי ליתני בשולחנות כי׳ ועכ״ל (ותוס״ם דניני בח״מ סי׳ רם ס״ק טו ח):

מוסף רש״י

אלא מהא ליכא למשמע מינה. דוקא מתני׳ לאו טולה דוקא, אלא חדא מנייהו דוקא, אי ראשא אי סיפא, ומנא אידך אמר אמר ההוא דנפל מיניה אי אמרינן אי אמרינן אי אמרינן